

FRÁSÖGN*af ársfundi ÖSE-þingsins í Osló 6.–10. júlí 2010*

ÖSE-þingið hélt 19. ársfund sinn dagana 6.–10. júlí í Osló. Fyrir hönd Íslandsdeildar ÖSE-þingsins sóttu fundinn Róbert Marshall, formaður, og Pétur H. Blöndal, ásamt Magneu Marinós dóttur, alþjóðaritari.

Framboð til embættis forseta og framkvæmdastjóra: Tvö framboð höfðu verið tilkynnt fyrir ársfundinn til forseta og framkvæmdastjóra auk þess sem kosið var í embætti varaforseta og nefndarformanna. Í framboði til forseta ÖSE-þingsins voru þeir Consiglio Di Nino frá Kanada og Petros Efthymiou frá Grikklandi. Sá síðarnefndi fékk meirihluta atkvæða í lok ársfundar og tók við sem forseti af João Soares frá Portúgal sem gegnt hefur embættinum undanfarin tvö ár. Framkvæmdastjórn þingsins hafði tilkynnt að Spencer Oliver gæfi kost á sér til áframhaldandi setu í embætti framkvæmdastjóra en hann hefur sinnt embættinu síðan þingið var stofnað árið 1992. Samkvæmt þingsköpum er það hlutverk stjórnarnefndar að staðfesta val framkvæmdastjórnar með einföldum meirihluta. Í aðdraganda ársfundar tilkynnti formaður þingmannasendinefndar Lettlands, Janis Eglitis, um framboð Artis Pabris, þingmanns í Lettlandi, til embættis framkvæmdastjóra. Framboðið olli nokkru uppnámi enda ekki í samræmi við reglur þingsins sem bjóða ekki upp á mótframboð ef framkvæmdastjóri þingsins ákveður að gefa kost á sér til endurkjörs. Samhliða framboðinu lagði þingmannasendinefndin fram breytingartillögur á þingsköpum með þeim rökum að núverandi fyrirkomulag þætti ólýðræðislegt. Viðbrögð framkvæmdastjórnar var að senda bréf til stuðnings framboði Spencer Oliver undirrituð af forseta þingsins, báðum forsetaframboðendunum og tveimur fyrrverandi forsetum. Spencer Oliver var síðan kosinn með meirihluta atkvæða á stjórnarnefndarfundinum en jafnframt var ákveðið að taka fyrirkomulag við val á framkvæmdastjóra þingsins til endurskoðunar og leggja fram breytingartillögur á vetrarfundi þingsins í Vín.

Stjórnarnefndarfundur: Samþykkt var að árgjald ÖSE-þingsins yrði óbreytt frá fyrra ári eftir að gagnrýni hafði borist frá formanni bresku sendinefndarinnar, Tony Lloyd, um fyrirhugaða hækkun á tímum niðurskurðar í öllum aðildarþingunum. Kosningaefirlitsskýrslur voru teknar til umræðu og gerð grein fyrir kosningaefirlitsverkefnum sem þingið mun taka þátt í fram að áramótum, alls fimm talsins. Tilkynnt var að ársfundur ÖSE-þingsins 2011 yrði haldinn í Belgrad í Serbíu dagana 6.-10. júlí, árið 2012 í furstadæminu Mónakó og 2013 í Ístanbul í Tyrklandi og að haustfundur ÖSE-þingsins árið 2011 yrði haldinn í Króatíu.

Í umræðu um skýrslur sérlegra fulltrúa forseta ÖSE-þingsins gerði Pétur H. Blöndal, sérlegur fulltrúi í fjárreiðum ÖSE, grein fyrir tillögum sínum og fyrirhuguðum vettvangsferðum. Sérlegur fulltrúi um aðgerðir gegn verslun með fólk, bandarískur þingmaður, greindi frá sérstöku átaki þar sem starfsmenn flugfélaga fá sérstaka þjálfun til að koma auga á vísbendingar um hugsanleg fórnarlömb mansals. Einnig var rætt um óleystar deilur milli Armeníu og Aserbaídsjan um Nagorno-Karabakh héraðið þar sem geisðuð vopnuð átök frá 1988-1994 og deilurnar milli Georgíu og Rússlands, sem lúta að sjálfsstjórnarhéruðunum Suður-Ossetíu og Abkasíu, sem eingöngu rússnesk stjórnvöld hafa viðurkennt sem fullvalda ríki eftir að þau lýstu yfir sjálfstæði sínu í ágúst 2009. Í máli Kimmo Kiljunen, sérlegs fulltrúa ÖSE-þingsins í málefnum Mið-Asíu, kom fram að honum hafði verið boðið af forseta landsins, Roza Otunbaeva, sem fer fyrir bráðabirgðastjórn Kirgistan, að vera í forsvari fyrir alþjóðlegri rannsókn á þeim átökum sem urðu á milli hópa Kirgísa og Úsbeka í Fergana dalnum um tveimur mánuðum eftir stjórnarskiptin í landinu. Þykir boð

bráðabirgðastjórnar landsins vera viðurkenning á starfi ÖSE-þingsins en í átökunum hafa nokkur hundruð manns látið lífið og um 400 þúsund manns lagt á flótta yfir til Úsbekistans.

Ársfundur: Fundurinn var formlega settur með ávarpi João Soares, forseta ÖSE-þingsins og Dag Terje Andersen, forseta norska stórþingsins. Forseti norska stórþingsins gerði starf ÖSE í baráttunni gegn mansali að sérstöku umtalsefni en mansal er sýnilegt vandamál í Osló. Auk forsetanna tóku til máls þau Jonas Gahr Støre, utanríkisráðherra Noregs, Marc Perrin de Brichambaut, sendiherra og framkvæmdastjóri ÖSE, og Tone Tingsgård, sænsk þingkona og jafnréttisfulltrúi ÖSE-þingsins.

Utanríkisráðherra Noregs vék að möguleikanum á því að Mið-Austurlönd ættu með sér samskonar samvinnu og ríki Austur- og Vestur-Evrópu áttu með sér á tímum kalda stríðsins á grundvelli Helsinki-sáttmálans sem varð liður í því að járntrjáldið féll að lokum. Svæðisbundið samstarf í Mið-Austurlöndum gæti að sama skapi verið liður í því að finna farsæla lausn á deilunum fyrir botni Miðjarðarhafs. Í framhaldinu fór hann yfir þau verkefni ÖSE sem honum fannst hvað mikilvægust eins og baráttuna gegn alþjóðlegri glæpastarfsemi, leiðir til að takast á við öryggisáskoranir samtímans með vísan í Korfu-ferlið sem lýtur að endurskoðun á núverandi skipan öryggismála, og hlutverk ÖSE við að fyrirbyggja og leysa átök. Framkvæmdastjóri ÖSE vék einnig að Korfu-ferlinu í tengslum við fyrirhugaðan leiðtogafundi ÖSE og öryggisáskorunum samtímans með vísan í átökin í Kirgistan sem hann tók sem dæmi um hvernig veikburða stofnanir og spilling grafa undan lýðræði. Í umræðum var einnig fjallað um hvernig stjórnarskiptin í Kirgistan og kosningar um nýja stjórnarskrá væru skref í þá veru að breyta þeirri pólitísku menningu einræðis og spillingar sem hefur verið við lýði í fyrrum lýðveldum Sovétríkjanna. Í tengslum við umræðu um átökin í Kirgistan hélt Knut Vollebæk, sérlegur fulltrúi ÖSE í málefnum minnihlutahópa, erindi þar sem hann fjallaði um sambúð þjóðarbrotu með hliðsjón af nálgun ÖSE sem gengur út á réttindi og skyldur þjóðarbrotu innan sama ríkis auk þess sem þingið samþykkti ályktun um Kirgistan. Jafnréttisfulltrúi þingsins vék að stöðu mála innan ÖSE og hvatti til þess að fleiri konur væru ráðnar í háttsett embætti innan stofnunarinnar.

Eftir erindi framsögumanna tóku nefndir þingsins til starfa en fyrir utan skýrslur og ályktanir fastanefndanna þriggja lágu 35 ályktanir fyrir þinginu sem einstakir þingmenn eða þingmannasendinefndir höfðu lagt fram til samþykktar. Þar á meðal var ályktun sem Róbert Marshall lagði fram fyrir hönd Íslandsdeildar um ályktun Öryggisráðs Sameinuðu þjóðanna nr. 1325 um konur, frið og öryggi. Tilefnið var að 10 ár eru liðin frá samþykkt ályktunar öryggisráðs SÞ. Ályktun Íslandsdeildar var samþykkt með fjórum breytingartillögum. Í framsöguræðu sinni með ályktunni vék Róbert að mikilvægi ályktunar 1325 við að tryggja að litið sé til mismunandi aðstæðna karla og kvenna í átökum og að konur komi að uppbyggingu samfélaga eftir að stríðsátökum lýkur sem og fyrirbyggjandi aðgerðum. Hann hvatti ríki til að gera aðgerðaráætlun um framfylgni við ályktun 1325 en alls hafa 19 ríki gert slíka áætlun, þar á meðal Ísland. Hann vék einnig að stuðningi íslenskra stjórnvalda við ályktun 1325 og við starf UNIFEM (þróunarsjóðs SÞ í málefnum kvenna) á Balkanskaganum og víðar eins og í Líberíu. Að lokum fagnaði hann stofnun UN Women sem mun leysa af hólmi þær fjórar stofnanir sem áður sáu um málefni kvenna og jafnréttismál innan SÞ með það að markmiði að styrkja starf Sameinuðu þjóðanna í þágu kvenna og kynjajafnréttis.

Hádegisverðarfundur um jafnréttismál: Sérstakur hádegisverðarfundur var haldinn um jafnréttismál þar sem lög um kynjakvóta voru til umræðu. Framsögu hélt Marit Nybakk, varaforseti norska stórþingsins. Í máli sínu vék hún að því hvernig lög gætu breytt viðhorfum og hegðun og það væri meðal annars tilgangur laganna sem sett voru í Noregi um að stjórnir hlutafélaga í opinberri eigu skulu hafa minnst 40% að hvoru kyni innanborðs. Að lokum vék hún að ályktun 1325 um konur, frið og öryggi og þróunarstarfi á vegum norska ríkisins en til að mynda hafa leiðtoganámskeið undir fyrirsögninni „konur geta“ verið þýtt yfir á 50 tungumál og haldin í löndum allt frá Suður-Súdan til Serbíu.

Frekari upplýsingar má nálgast hjá ritara Íslandsdeildar og á vefsvæðinu www.oscepa.org